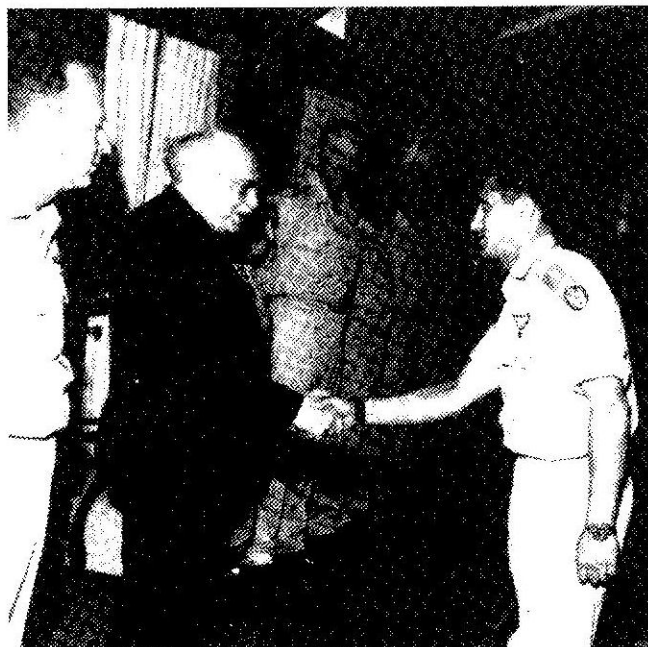

המבצעים המוטסים של אשר אתרוג

סגן-אלוף אשר אתרוג מתקבל על-ידי נשיא המדינה זלמן שז"ר.
משמאל, יצחק רבין ז"ל, אז הרמטכ"ל.

המוטס הראשי במסוק-פיקוד זה.

כוח שני, מאותה יחידה, בפיקודו של מנחם דיגלי, סגן מפקד היחידה, היה אמור לנחות מדרום לרחבת החנייה של הבנין הראשי ויחבל במטוסים שברחבה.

כוח שלישי, בפיקודו של גדי נגבי, ינחת בקצה הצפוני של המסלול המזרחי ויחבל שם במטוסים.

הפעולה בוצעה בהתאם לכל התיאומים, גם אם גרמה לויכוחים על גודל ההרס שהותירו אחריהם הלוחמים הישראלים.

אשר אתרוג נטל חלק גם במבצע "בוסתן 22" שאליו נלקחו "בוגרי" מבצע הלם, כמו הטייס נחמיה דגן, ועוד לוחמים אחרים. פעולה זו לא היתה חזרה מוצלחת לגמרי על קודמותיה, אך אף היא לימדה על יכולתו של הצבא במבצעים מסובכים ומורכבים מעין אלה.

אלה מבצעים שפרסומם הותר.

המקור: "זה היה סודי ביותר", יוסף ארגמן, הוצאת משרד הביטחון, עמ' 295-259 והשבועון "במחנה".

זכה אשר אתרוג ליטול חלק בכמה מן המבצעים היותר מוצלחים של צה"ל בתקופת מלחמת ההתשה.

הראשון שבהם היה "מבצע הלם". בתקופה שבין אוקטובר לנובמבר 1968 פוצצה חוליה בת 13 לוחמים, בפיקודו של מתן וילנאי תחנת מתוג ראשית בלב מצרים (בנגעי-חמדי). באותה שעה פוצצו שני מסוקים בודדים, בפיקוד הטייסים חיים נווה ונחמיה דגן מטען נפץ חדש על שני גשרים בנילוס. "מבצע הלם", ראשון המבצעים המיוחדים ערב מלחמת ההתשה, היה מעין "מבצע אנטבה" של שנות השישים. צה"ל, שמעולם לא הגיע עד אז למרחקים כאלה (350 ק"מ מגבול ישראל) הציב סטנדרטים חדשים לפעולת הקומנדו עד מלחמת יום הכיפורים.

בפעולה נטלו חלק 6 מסוקי סופר-פרלון על ציוותיהם ו-49 לוחמים מסיירת הצנחנים. כוח זה התחלק לכוחות-משנה שפעלו בשלושה יעדים בליבה של מצרים:

כוח א' - 14 לוחמים בפיקודו של סרן מתן וילנאי (לימים אלוף), שהובל בשני מסוקים והונחת 4 ק"מ דרומית לתחנת המתוג. הכוח היה אמור להגיע לתחנה רגלית ולהצמיד מטעני-חבלה שיפוצצו.

כוח ב' - מסוק סופר פרלון בפיקודו של נחמיה דגן והמכנואי אשר אתרוג טס לגשר סכר קרנא והניח את המטען שפוצץ.

כוח ג' - עוד מסוק סופר פרלון, בפיקודו של חיים נווה שטס לגשר סכר נגעי-חמדי הניח את המטען ופוצצו ממרחק של חמישה ק"מ.

הפעולה התבצעה בהצלחה רבה; במצרים בפרט ובעולם בכלל השתררה תדהמה מתעוזת צה"ל ומיכולתו לחדור למרחק כה גדול, מבלי להתגלות על-ידי המכ"מים המצריים.

מבצע אחר בו נטל חלק אשר אתרוג היה "מבצע תשורה". בחודש יולי 1968 נחטף מטוס אל-על והונחת באלג'יריה. החוטפים דרשו שחרור מחבלים כלואים. במטה הכללי תיכננו פעולת תגובה נועזת ביותר אך ביטלו אותה לאור התקדמות המשא ומתן. התכנית נשארה במגירה ובוצעה רק בדצמבר 1968, לאחר התקפה על מטוס אל-על באתונה. 76 לוחמי סיירת בפיקודו של "רפול" נחתו בשדה התעופה הבינלאומי של בייירות ובפעולה שארכה 29 דקות בלבד פוצצו 14 מטוסים של חברות תעופה ערביות. בממשלה נדהמו, כיוון שדובר על שלושה ארבעה מטוסים בלבד, אך ההלם היה גדול.

המבצע בוצע על-ידי שלושה כוחות שהוטסו למקום בדרך אווירית, מסיבות של ביטחון. הכוח הראשי (של סיירת מטכ"ל) היה בפיקודו של עוזי יאירי ז"ל, שנחת במסוק מדגם סופר-פרלון בקצה הצפוני של המסלול. אשר אתרוג היה המכנואי

פרק ט' - בעלי עיטורים וציונים לשבח

עיטורים וציונים לשבח

בני מיכלסון, אלוף-משנה

עיטור המופת - מוענק על-ידי הרמטכ"ל על מעשה שנעשה באומץ לב וראוי לשמש מופת.

חוק העיטורים אינו גורע מסמכותו של הרמטכ"ל להעניק גם ציונים לשבח, או אותות-מערכה. החוק חל על מעשים שנעשו אחרי ה-4 ביוני 1967, או אלה שהוענק להם קודם לכן אות "גיבור ישראל" או צל"ש הרמטכ"ל.

איתרנו יוצאי רומניה ומפרטים בהמשך 7 בעלי עיטור העוז, 18 בעלי עיטור המופת ו-19 בעלי צל"ש רמטכ"ל ועד מפקד יחידה; אנו בטוחים שלא איתרנו את כולם ומצרים על כך.

מקורות: תעודות אישיות, האנציקלופדיה העברית והאנציקלופדיה "צה"ל בחילו", הוצאת "ריב"ם", מהדורת "ספריית מעריב".

החוק התקבל בכנסת בינואר 1970. במשך שנים קודם לכן היתה בצה"ל התנגדות שצבאה של ישראל יילך בעקבות אחרים ויחלק עיטורים ומדליות. בראש המתנגדים עמד ראש הממשלה ושר-הביטחון, דוד בן-גוריון, שהסתפק במתן 12 אותות "גיבור ישראל", אחרי מלחמת העצמאות ובמתן סמכות לרמטכ"ל ולמפקדי צה"ל להעניק צל"ש (ציון לשבח). אחרי קבלת חוק העיטורים מונתה ועדה, בראשותו של אלוף מיל. אפרים בן-ארצי, לקביעת צורת העיטורים. הממשלה אישרה המלצותיה של ועדה זו בינואר 1973.

החוק קבע שלושה עיטורים:

עיטור הגבורה - הניתן על-ידי שר-הביטחון, בהמלצת הרמטכ"ל, על מעשה גבורה עילאית שנעשה בעת לחימה מול פני האויב, תוך חירוף-נפש.

עיטור העוז - מוענק על-ידי הרמטכ"ל על מעשה גבורה שנעשה במילוי תפקיד קרבי, תוך חירוף-נפש.

בעלי שני אותות

סגן-אלוף ברוך הראל - עיטור המופת

במלחמת ששת הימים לחם סא"ל ברוך הראל כסגן מפקד חטיבת שריון. בנוסף לתפקידים המקובלים בקרב, ביצע מספר פעולות יוצאות דופן: בעבור החטיבה בחאן-יונס, כיוון את השדרות לעבר הצירים, כאשר עמד חשוף תחת אש ארטילרית עזה; בקרב על אל-עריש השמיד טנק פיקוד מצרי, בפועלו יחיד מתוך זחל"מ; הוביל את ההסתערות בכיבוש מערך ביר-לחפן; טיהר את מוצבי ביר-חמה, בעומדו בראש כוח קטן ביותר; חיפש תמיד מגע עם האויב וכאשר נקלע לקרב הוביל תמיד בראש הכוח המסתער.

סגן-אלוף ברוך הראל - הערכה מיוחדת של הרמטכ"ל

הרמטכ"ל, רב-אלוף חיים בר-לב ז"ל כתב ב-12 בספטמבר 1969 מכתב בו הביע את הערכתו המיוחדת למפקד מבצע "ריב" על תרומתו הישירה בהשגת המטרה.

הערה: הדרגות הן מתקופת קבלת העיטור/צל"ש

רב-סמל אשר אתרוג - עיטור המופת

במבצע שבוצע בליל ה-2 בדצמבר 1965, פעל רס"ל אשר אתרוג כאיש צוות בכלי טייס. במשימה קשה ומסובכת ביצע את תפקידו בצורה מופתית, תוך משמעת ודיוק מירבי.

רס"ר אשר אתרוג - צל"ש הרמטכ"ל

במכתבו מה-20 פבר' 1967 כותב לו הרמטכ"ל רא"ל יצחק רבין ז"ל:

"המשימה בוצעה אחרי שהיות מרובות, שודאי הוסיפו למתח שהיה קיים ממילא. עשיתם תפקיד קשה תוך גילוי אחריות, דיוק, דבקות במטרה ועמדתם במשימה בהצלחה רבה. גילית כושר התמצאות ויכולת מרביים ומילאת חלקך במבצע ללא פגם."